

Катерина АЛФЬОРОВА,

завідувачка бібліотеки КЗ «ВЛ №34»

БІБЛІОТЕЧНИЙ УРОК ДЛЯ 4 КЛАСУ «Історія книжкової закладки»

Мета: розповісти про значення книжкової закладки, навчити дітей виготовляти книжкові закладки; розвивати у читачів творчі здібності, уяву та естетичний смак; прищеплювати знання та вміння бережливого поводження з книгою, виховувати почуття особистої відповідальності за книгу.

Обладнання:

- виставка ілюстрацій, намальованих учнями
- презентація "Книжкові закладки"
- виставка закладок, зроблених учнями
- ноутбук, телевізор

Хід уроку:

I. Організація початку уроку

Привіт! Сьогодні разом з Читайкою та Всезнайком ми дізнаємося про історію книжкової закладки.

II. Актуалізація опорних знань

А зараз ми з вами трохи пограємо. Діти, відгадайте, про що йдеться у загадках?

«Не куц, а з листочками, не сорочка, а зшита, не людина, а говорить».

«Хто мовчить, а всіх навчить?»

«Біла рілля, чорне насіння. Хто його знає, той позбирає».

«Дивисься – чистенька, погладиш – гладенька, а читати станеш – спіткнешся».

Яке значення мають книги у нашому житті?

Значення книги у житті людини надзвичайно велике. Книги розповідають про все, що нас оточує. Вони допомагають нам у навчанні, дають знання.

Із книгами ви знайомились ще до школи. Ви любили, щоб вам їх читали ваші батьки, бабусі, старші братики і сестрички. Тоді ви ще не вміли читати, але з цікавістю розглядали малюнки. Першими книжками для вас були дитячі казки. Зараз ви вже читаете самі.

Назвіть, будь ласка, свою улюблену книгу?

Є багато цікавих книжок, які з нетерпінням чекають зустрічі з вами. Але перечитати всі книжки неможливо, та й не потрібно. Для читання слід вибирати найкращі, найпотрібніші, найцікавіші.

Але є книги, з якими ви спілкуєтесь щодня. Це – ваші підручники.

(Демонстрація художніх книг та підручників)

Погляньте на них! Бачите, які вони охайні, гарні, чисті? Їх приємно взяти в руки і почитати.

Пригадуєте, як побудована книга? Перше, що ми бачимо, це – обкладинка. Обкладинка – це одяг книги. Саме вона вирізняє кожну книжку. На обкладинці ми бачимо назву книжки. Дитячі обкладинки переважно з малюнками.

Якщо перегорнути обкладинку, ми побачимо аркуш паперу, що з'єднує її зі сторінками. Це форзац. Зазвичай, в художніх книжках він білий, а ось в підручниках на форзаці можуть бути малюнки.

Як ви, діти, думаєте, для чого?

Правильно, щоб було цікавіше і приємніше працювати з такою книгою.

Дуже важливою сторінкою книги є титульна сторінка. На ній вказано прізвище автора, назву книги, де і коли видана ця книга.

У художні книгах є анотація. Це стисла характеристика змісту книги.

Велику роль відіграє зміст. Зміст орієнтує читача, сприяє швидкому знаходженню потрібних відомостей.

Особливе значення в книжках мають ілюстрації – малюнки, які допомагають краще розуміти та запам'ятати прочитане. При виборі книги велике значення, особливо для дітей молодшого шкільного віку, мають ілюстрації.

(Демонстрація ілюстрацій, намальованих учнями)

В деяких книгах може бути лясе – це стрічка-закладка, вклеєна в книгу у видавництві.

III. Формування нових знань

Уявіть, що ви берете в руки книгу, відкриваєте, починаєте читати і непомітно занурюєтесь в її дивовижний світ Але вам раптом потрібно перерватися і бігти у справах. Що ви використовуєте як закладки? Швидше за все, перший-ліпший папірець чи, що ще гірше, залишите книгу відкритою або загнете сторінку ...

А між іншим, мало не з часів створення першої книги існує маленька, але потрібна річ – книжкова закладка. (Слайд 2)

Ще давньоєгипетські писарі придумали прототип закладки: вони приклеїли на сувої шматочки папірису. (Слайд 3)

Середньовічні книжники користувалися закладками-регістрами. Їх робили з пергаменту або щільної тканини у вигляді петель, вузликів з ниток, стрічок, розфарбовували і прикрашали аплікаціями. Зкладка прикріплювалася до краю обраних листів книги або охоплювала лист з обох сторін. (Слайд 4)

В Україні в 15-16 ст. були дуже популярні закладки-паворози (від давньослов'янського «мотузка», «зав'язка»). Це такі конструкції з декількох стрічок, шнурів, тасьми, прикріплених до тримачів найрізноманітнішої форми. Паворозом можна було закладати кілька сторінок відразу. (Слайд 5)

У 18-19 ст. в книгах «оселилися» довгі та вузькі шовкові або плетені стрічки. Одним кінцем вони кріпилися до верхньої частини корінця, а інший кінець виходив за межі нижньої частини книги. Такі стрічки зустрічаються й досі в дорогих і подарункових виданнях. (Слайд 6)

А ще пару століть назад серед панянок було модно залишати між сторінок замість закладок засушені квіти або мереживні хусточки. (Слайд 7)

З розвитком друкарства у закладки почалося нове життя. Паперові закладки стали дуже барвистими, а коштували копійки. Не дивно, що люди купували їх у великій кількості. Однак в моді як і раніше залишалася індивідуальна закладка, виконана вручну: тканина, шовкова, вишита та ін.

В кінці 19 ст. з'явилися технічні закладки. Автор першої з них – німець М. Кінлі. Його винахід – металева пластинка з косим прорізом, в який засовують куточок потрібної сторінки. Трохи пізніше швед І. Ліндлер запропонував «прищіпку» – лист затискався тонкою смужкою з пружної сталі. (Слайд 8)

А на початку 20 ст. американець У. Мартін вигадав магнітну закладку із тканини та паперу. Він прикріпив на кінцях смужок маленькі плоскі магніти. Вони притягувалися один до одного крізь папір, а зігнута вдвічі смужка тримала потрібну сторінку. (Слайд 9)

Багато було вигадано різних складних і простих закладок, але найпопулярнішими як два століття назад, так і в наші дні залишаються паперові. (Слайд 10)

З другої половини 19 ст. на закладках почали друкувати різноманітну додаткову інформацію у вигляді календарів, лінійок, анонсів книг, подій, адрес книжкових магазинів, реклами. (Слайд 11)

Ось така довга історія у маленької закладки. А скільки користі вона приносить: доглядає за книгою, перешкоджає переламуванню корінців, загинанню кутів сторінок. Завдяки закладці до нас дійшли неушкодженими книги-раритети, ці справжні шедеври мистецтва друкарства. (Слайд 12)

Як виготовити закладку?

Закладки можуть бути різні, все залежить від вашого творчого потенціалу. Але деяких правил все ж потрібно дотримуватись під час виготовлення книжкових закладок:

- 1) закладки не повинні бути дуже товстими;
- 2) розфарбовувати закладки потрібно так, щоб вони не забруднили книгу. Розфарбовку можна замінити аплікацією;
- 3) ширина закладки в середньому не має перевищувати 4-5 см.

VI. Підбиття підсумків. Рефлексія

Ось і закінчилася ще одна наша подорож. Давайте перевіримо, що ви засвоїли. Яких правил потрібно дотримуватись під час виготовлення книжкових закладок?

Відповіді дітей:

- 1) закладки не повинні бути дуже товстими;
- 2) розфарбовувати так, щоб вони не забруднили книгу. Розфарбовку можна замінити аплікацією;
- 3) ширина закладки не має перевищувати 4-5 см.

VII. Домашнє завдання: зробити закладку.

 Презентація до уроку:

<https://drive.google.com/file/d/I6VATmrU3QHmrSiDQtfqxPHty8HqGVc-i/view?usp=sharing>

